

Prop. 1995/96:63

Regeringens proposition 1995/96:63

Ändringar i lagen om allemanssparande, m.m.

Prop.
1995/96:63

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 5 oktober 1995

Ingvar Carlsson

Göran Persson
(Finansdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås ändringar i bl.a. reglerna för allemanssparandet. Genom ändringar i placeringsbestämmelserna i lagen (1983:890) om allemanssparande skapas utrymme för vanliga allemansfonder och för företagsanknutna fonder att förvärva utländska värdepapper i samband med att ett svenskt bolag som fonden placerar i köps upp av ett utländskt företag. För de företagsanknutna fonderna krävs dispens från Finansinspektionen, om det svenska bolaget är det företag som fonden är knuten till. Det föreslås även vissa smärre justeringar i lagen (1988:846) om ungdoms-
bosparande och lagen (1990:1114) om värdepappersfonder.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 1996.

Innehållsförteckning

Prop. 1995/96:63

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Lagtext	4
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1983:890) om allemanssparande	4
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1988:846) om ungdomsbosparande	8
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (1990:1114) om värdepappersfonder	9
3	Ärendet och dess beredning.....	10
4	Bakgrund.....	11
5	Ändringar i lagen om allemanssparande	12
5.1	Allemanssparutredningens förslag	12
5.2	Allemansfondernas placeringsregler	13
5.3	Företagsanknutna allemansfonder	15
5.4	Kretsen av allemanssparare. ...	17
5.5	Förmedlare av allemansspar	18
5.6	Överlåtelse och pantsättning av allemans- konton.....	19
6	Ändringar i lagen om värdepappersfonder	19
7	Ekonomiska effekter	20
8	Författningskommentar.....	21
8.1	Förslaget till lag om ändring i lagen (1983:890) om allemanssparande	21
8.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1988:846) om ungdomsbosparande	23
8.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (1990:1114) om värdepappersfonder	23
	Bilaga 1 Sammanfattning av Allemanssparutredningens betänkande (SOU 1994:50).....	24
	Bilaga 2 Utdrag ur utredningens lagförslag	25
	Bilaga 3 Sammanställning över remissinstanserna	31

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 5 oktober 1995

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 1995/96:63

Regeringen föreslår att riksdagen

antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (1983:890) om
 allmanssparande,
2. lag om ändring i lagen (1988:846) om
 ungdomsbosparande,
3. lag om ändring i lagen (1990:1114) om
 värdepappersfonder.

2 Lagtext

Prop. 1995/96:63

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1. Förslag till lag om ändring i lagen (1983:890) om allemanssparande

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1983:890) om allemanssparande¹
dels att 2 § skall upphöra att gälla,
dels att nuvarande 15 a § skall betecknas 15 b §,
dels att 1, 3, 8, 10, 15 b och 22 §§ skall ha följande lydelse,
dels att det i lagen skall föras in en ny paragraf, 15 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

¹ Lagen omtryckt 1986:522.

1 §²

I denna lag behandlas den särskilda sparform (allemanssparande) som är förenad med skattelättnader enligt 2 § lagen (1988:847) om skattelättnader för allemanssparande. Lagen gäller, med de undantag som anges i andra stycket, även för sådant sparande som sker i andelar i allemansfond enligt lagen (1993:931) om individuellt pensionssparande.

I denna lag behandlas den särskilda sparformen allemanssparande, som görs på allemanssparkonto eller i allemansfond. Sparande i allemansfond är förenat med skattelättnader enligt lagen (1994:1851) om skattelättnader för sparande i allemansfond. Lagen gäller, med de undantag som anges i andra stycket, även för sådant sparande som sker i andelar i allemansfond enligt lagen (1993:931) om individuellt pensionssparande.

Bestämmelserna i 3 § andra-fjärde styckena, 4, 6, 8, 8a, 9 och 19-28 §§ skall inte tillämpas i fråga om sådant sparande i allemansfond som sker enligt lagen om individuellt pensionssparande.

² Senaste lydelse 1993:934.

3 §³

Sparmedlen skall sättas in i en svensk bank som enligt överenskommelse med Riksgäldskontoret förmedlar allemanssparande. En sparare får inte spara på mer än ett *allemanssparkonto* och i fler än två *allemansfonder*. Han får flytta sina sparmedel inom allemanssparandet.

Sparmedlen skall sättas in i en bank som enligt överenskommelse med Riksgäldskontoret förmedlar allemanssparande. En sparare får inte spara på mer än ett allemanssparkonto och i fler än två allemansfonder. Han får flytta sina sparmedel inom allemanssparandet.

Den bank eller det fondbolag som ombesörjer en överföring är berättigad till ersättning med högst 150 kronor av spararen för sina kostnader för överföringen. Någon uttagsavgift enligt 6 § skall inte betalas.

Vad som föreskrivs i första stycket och annars i denna lag i fråga om bank gäller, med undantag för bestämmelserna om lån för förvärv av bostad och för bosättning i övrigt (bosparlån) i 8 a och 26-28 §§, också i fråga om sparkassa.

För visst sparande på sparkonto hos HSB:s Riksförbunds Sparkassa (HSB:s Sparkassa) samt för visst sparande som är anordnat av Riksbyggen ekonomisk förening gäller särskilda bestämmelser enligt 24 och 25 §§.

8 §⁴

Om rätten till *sparmedlen* genom överlåtelse eller på annat sätt övergår till någon annan eller om spararen pantsätter sin fordran, skall inestående medel betalas ut.

Om rätten till medel som sparas i en *allemansfond* genom överlåtelse eller på annat sätt övergår till någon annan eller om spararen pantsätter sin fordran, skall inestående medel betalas ut.

Om en sparare överskrider de begränsningar som gäller enligt 3 § första stycket eller 4 §, skall de oriktigt insatta sparmedlen betalas ut till honom. Någon ränta eller värdeökning på dessa medel skall ej gottskrivas spararen. Om det för sparmedlen har förvärvats andelar i en allemansfond och om andelsvärdet därefter har sjunkit, skall beloppet jämkas i motsvarande mån.

Vid utbetalning enligt första stycket skall uttagsavgift enligt 6 § erläggas.

10 §⁵

En allemansfond är en fond för sparande huvudsakligen i svenska aktier och andra svenska värdepapper.

I fråga om allemansfonder gäller vad som föreskrivs i lagen (1990:1114) om värdepappersfonder och annan författning i fråga om värdepappersfonder med de avvikelser som följer av denna lag och lagen (1988:847)

I fråga om allemansfonder gäller vad som föreskrivs i lagen (1990:1114) om värdepappersfonder och annan författning i fråga om värdepappersfonder med de avvikelser som följer av denna lag och lagen (1994:1851) om skatte-

³ Senaste lydelse 1993:548.

⁴ Senaste lydelse 1986:522.

⁵ Senaste lydelse 1992:1497.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Prop. 1995/96:63

om skattelättnader för allemanssparande.

lättnader för sparande i allemansfond.

15 a §

Ett fondbolag får, utöver vad som anges i 15 §, till en fond förvärva aktier eller andra värdepapper utgivna av ett utländskt företag mot vederlag av sådana av ett svenskt aktiebolag utgivna värdepapper som anges i 15 § första stycket 1-3 och 5, om förvärvet görs på grund av ett offentligt erbjudande från det utländska företaget att köpa samtliga aktier i det svenska bolaget.

Ytterligare förvärv av värdepapper som ges ut av det utländska företaget får endast göras om det sker utan vederlag.

15 b §⁶

Utöver vad som anges i 15 § får

1. i en allemansfond ingå andelar i andra fonder i enlighet med vad som sägs i 22 § lagen (1990:1114) om värdepappersfonder,

2. ett fondbolag för en allemansfond handla med optioner och terminskontrakt eller liknande finansiella instrument i enlighet med vad som sägs i 25 § samma lag.

Utöver vad som anges i 15 och 15 a §§ får

1. i en allemansfond ingå andelar i andra fonder i enlighet med vad som sägs i 22 § lagen (1990:1114) om värdepappersfonder,

2. ett fondbolag för en allemansfond handla med optioner och terminskontrakt eller liknande finansiella instrument i enlighet med vad som sägs i 25 § samma lag.

22 §⁷

Minst tjugofem procent av en företagsanknuten allemansfonds värde skall placeras i sådana värdepapper som avses i 15 § och som har utfärdats av det aktiebolag i vilket de som tillskjuter kapital till fonden är anställda eller – om bolaget ingår som moderbolag i en koncern – i vars dotterbolag de är anställda.

Till en företagsanknuten allemansfond får, efter medgivande av Finansinspektionen, mot vederlag av sådana värdepapper som anges i första stycket förvärvas aktier eller

⁶ Senaste lydelse av förutvarande 15 a § 1992:1319.

⁷ Senaste lydelse 1990:1116.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Prop. 1995/96:63

andra värdepapper utgivna av ett utländskt företag, om förvärvet görs på grund av ett offentligt erbjudande från det utländska företaget att köpa samtliga aktier i det svenska bolaget. Medgivande skall lämnas om det kan anses förenligt med fondandelsägarnas intressen att förvärvet genomförs. Medgivandet skall avse även senare förvärv av värdepapper utgivna av det utländska företaget.

Den i 23 § första stycket lagen (1990:1114) om värdepappersfonder föreskrivna begränsningen i fråga om en värdepappersfonds innehav av värdepapper utfärdade av samme emittent gäller ej för en företagsanknuten allemansfond.

Av fondens beteckning skall framgå vilket företag den är anknuten till.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1996. Bestämmelserna i 15 a och 22 §§ i sin nya lydelse får tillämpas på förvärv som skett före lagens ikraftträdande.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1988:846) om ungdomsbosparande Prop. 1995/96:63

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1988:846) om ungdomsbosparande skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Denna lag innehåller bestämmelser om ungdomsbosparande.

I lagen avses med

I lagen avses med

1. *ungdomsbosparande* den särskilda sparform som är förenad med skattelättnader enligt 3 § lagen (1988:847) om skattelättnader för allemanssparande och ungdomsbosparande,

2. *bank* en svensk bank eller sparkassa, och

3. *bosparkonto* ett sparkonto i bank eller sparkassa, avsett för sparande som är knutet till en turordning för bostadsförvärv.

1. *bank* en svensk bank eller sparkassa, och

2. *bosparkonto* ett sparkonto i bank eller sparkassa, avsett för sparande som är knutet till en turordning för bostadsförvärv.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1996.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Prop. 1995/96:63

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1990:1114) om värdepappersfonder

Härigenom föreskrivs att 43 § lagen (1990:1114) om värdepappersfonder skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

43 §⁸

Finansinspektionen skall återkalla tillstånd att utöva fondverksamhet om

1. fondbolaget har förlorat en tredjedel av sitt aktiekapital och bristen inte täcks inom tre månader efter det den blev känd, eller

2. fondbolaget genom att överträda denna lag eller på annat sätt visat sig olämplig att utöva verksamheten.

Finansinspektionen skall återkalla ett tillstånd att utöva fondverksamhet *eller sådan annan näringsverksamhet som anges i 3 §* om

1. fondbolaget har förlorat en tredjedel av sitt aktiekapital och bristen inte täcks inom tre månader efter det den blev känd, eller

2. fondbolaget *eller den som erhållit tillstånd enligt 3 § att utöva annan näringsverksamhet* genom att överträda denna lag eller på annat sätt visat sig olämplig att utöva verksamheten.

Inspektionen får bestämma att ett beslut om återkallelse skall gälla omedelbart.

Om det är tillräckligt får inspektionen, i de fall som avses i första stycket 2, i stället för att återkalla tillståndet meddela varning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1996.

⁸ Senaste lydelse 1992:1320.

3 Ärendet och dess beredning

Prop. 1995/96:63

I januari 1994 förordnades med stöd av regeringens bemyndigande en särskild utredare med uppdrag att göra en översyn av lagstiftningen som rör allemanssparandet. Utredningsuppdraget lämnades mot bakgrund av att den skattemässiga särbehandlingen av sparformen då hade upphört. I utredningens uppdrag (dir. 1993:128) ingick att lägga fram förslag om hur en avveckling av de särskilda spar- och placeringsreglerna som finns i lagen om allemanssparande kunde genomföras. Utredningen överlämnade den 30 mars 1994 betänkandet *Allemanssparandet – en översyn* (SOU 1994:50). Betänkandet har remissbehandlats.

En sammanfattning av utredningens betänkande finns i *bilaga 1*, utredningens lagförslag i de delar som berörs i detta ärende finns i *bilaga 2* och en förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. En sammanställning av remissyttrandena har upprättats inom Finansdepartementet och finns tillgänglig där (dnr Fi 94/1270).

I detta sammanhang behandlas även en skrivelse från Fondbolagens Förening med hemställan om att utrymmet för insättningar i allemanssparandet vidgas (dnr Fi 94/3818). Vidare tas upp en skrivelse från det fondbolag som förvaltar den företagsanknutna allemansfonden Akzo Nobel (dnr Fi 94/4242). I skrivelsen hemställs om en lagändring som gör det möjligt för företagsanknutna allemansfonder att i vissa speciella fall förvärva aktier i ett utländskt bolag.

Riksbanken, Riksgäldskontoret, Finansinspektionen, Svenska Bankföreningen, Svenska Fondhandlareföreningen och Fondbolagens Förening har – efter remissbehandlingen av betänkandet SOU 1994:50 – beretts tillfälle att lämna synpunkter på de förslag som tas upp i propositionen.

Lagrådet

Förslaget om ändring i lagen om värdepappersfonder faller inom Lagrådets granskningsområde. Den föreslagna ändringen avser ett tillägg i en bestämmelse som tidigare har granskats av Lagrådet. Ändringen är av sådan enkel beskaffenhet att Lagrådets hörande över den skulle sakna betydelse. Yttrande från Lagrådet har därför inte inhämtats över förslaget.

4 Bakgrund

Prop. 1995/96:63

Lagstiftningen om allemanssparandet infördes den 1 april 1984 (prop. 1983/84:30, bet. 1983/84:FiU13, rskr. 1983/84:32). Sparande kan ske på allemanssparkonto i bank och vissa andra institut (allemansspar) och i högst två allemansfonder där sparade medel placeras i aktier och andra värdepapper. Allemanssparandet blev omedelbart en mycket populär sparform. Inledningsvis dominerade sparande i allemansspar men efter hand växte fondsparandet och år 1990 var antalet konton i fond och spar ungefär lika många. I samband med introduceringen av det premiegrundande allemanssparandet i september 1992 ökade antalet fondkonton med ca en tredjedel. Vid utgången av juli 1995 uppgick antalet konton inom allemanssparandet till ca 3,5 miljoner, varav 2,1 miljoner var allemansfondkonton. Antalet sparare var drygt 2,7 miljoner.

Räntan på allemansspar och värdestegringen i allemansfond var ursprungligen skattefria, men i samband med 1990 års skattereform infördes fr.o.m. inkomståret 1991 (taxeringsåret 1992) en begränsad skatteplikt för ränte- och utdelningsinkomster samt realisationsvinster. Detta medförde att två tredjedelar av räntan, utdelningen resp. vinsten togs upp till beskattning (prop. 1989/90:110, bet. 1989/90:SkU30, rskr. 1989/90:356). Avdragsgrundande realisationsförlust på fondandelar begränsades på motsvarande sätt. Reglerna innebar att den faktiska skattesatsen blev 20 %.

Som en del i krisuppgörelsen mellan socialdemokraterna och den tidigare borgerliga regeringen under hösten 1992 om åtgärder för att stabilisera den svenska ekonomin beslöts att de särskilda skattelättnader som gällt för inlåning på allemanssparkonto skulle slopas med verkan fr.o.m. år 1993, dvs. taxeringsåret 1994 (prop. 1992/93:50 bil. 5, bet. 1992/93:FiU1 och 1992/93:SkU18, rskr. 1992/93:158). Den allmänna kapitalskattesatsen på 30 % infördes därmed. Vid detta tillfälle ändrades emellertid inte beskattningen av försäljningsvinster och utdelning på andelar i allemansfonder. Frågan om förändrad beskattning av sistnämnda sparande togs upp i propositionen Fortsatt reformering av företagsbeskattningen (prop. 1993/94:50, bet. 1993/94:SkU15, rskr. 1993/94:108) och innebar att även den i beskattningshänseende gynnade ställning som sparandet i allemansfond åtnjöt upphörde helt vid utgången av år 1993.

Skattelättnader för sparande i allemansfond återinfördes emellertid fr.o.m. år 1995 (taxeringsåret 1996) då det bedömdes som ett värdefullt bidrag för den svenska ekonomin att allemansfonderna främjar företagens tillgång på riskkapital. Syftet var vidare att gynna ett brett ägande av börsaktier. Betydelsen av att småspararna kan göra sina röster hörda på de s.k. andelsägarstämmorna och genom att majoriteten i fondstyrelserna utses av andelsägarna på dessa stämmor framhölls också som motiv (prop. 1994/95:25 s. 55).

5 Ändringar i lagen om allemanssparande

Prop. 1995/96:63

5.1 Allemanssparutredningens förslag

Regeringens bedömning: Några genomgripande förändringar i lagstiftningen som reglerar allemanssparandet bör inte göras.

Utredningens förslag innebär att lagstiftningen om allemanssparandet successivt avvecklas.

Remissinstanserna tillstyrker i huvudsak utredningens förslag eller lämnar det utan erinran.

Skälen för regeringens bedömning: De förslag som Allemanssparutredningen lagt fram i betänkandet Allemanssparandet – en översyn (SOU 1994:50) innebär att lagstiftningen om allemanssparandet successivt tas bort. Beträffande sparande på inlåningskonto (allemansspar) sägs att sparformen i och för sig kan leva vidare utan att behöva vara lagreglerad. Det bör enligt utredningen ankomma på Riksgäldskontoret att avgöra om allemansspar bör drivas vidare och under vilka former detta i så fall skall ske. Allemansfonderna bör enligt utredningens förslag ombildas till vanliga värdepappersfonder efter en ettårig anpassningsperiod.

Allemanssparandet har blivit en stor framgång. Möjligheten att kunna spara i allemansfonder har lett många småsparare in i ett aktiesparande som troligen annars inte kommit till stånd. På grund av placeringsreglernas utformning – med inriktning på svenska aktier – har svenskt näringsliv erhållit ett betydelsefullt tillskott av riskkapital.

Sparande på inlåningskonto (allemansspar) har varit och får alltjämt sägas vara av stor betydelse för statens upplåning. Den samlade behållningen i allemansspar uppgick den sista juli 1995 till knappt 50 miljarder kronor. Trenden i detta sparande har emellertid under senare år varit nedåtgående.

Allemanssparutredningen tillsattes och lämnade sina förslag mot bakgrund av att några skattesubventioner inte längre fanns knutna till allemanssparandet. Skälen för en särskild lagreglering av sparandet ansågs därför ha försvunnit. Förutsättningarna har numera ändrats genom att skattelättnader för sparande i allemansfond återinförts fr.o.m. år 1995 (taxeringsåret 1996). Den återinförda skattesubventionen av sparandet i allemansfonderna gör det motiverat att behålla den särskilda regleringen av dessa fonder som finns i lagen (1983:890) om allemanssparande. Med hänsyn till bl.a. de kopplingar som finns mellan det allemanssparande som sker på inlåningskonto i bank och fondsparandet bör även särregleringen för den förra sparformen finnas kvar.

Även om några genomgripande förändringar av regelverket av det slag som Allemanssparutredningen föreslagit inte är aktuella, bör en del mindre ändringar ändå göras. Dessa ändringar, som i några fall har sitt ursprung i utredningens betänkande, behandlas i det följande.

Fondbolagens Förening har i en skrivelse till Finansdepartementet hemställt att gränsen för de månatliga insättningarna i allemanssparandet

höjs från 2 000 till 3 000 kronor och att det skall bli möjligt att göra extra insättningar i allemansfond. I rådande ekonomiska läge föreligger enligt regeringens mening dock inget behov av att stimulera hushållens sparande ytterligare. Vi anser det därför inte befogat att tillmötesgå föreningens hemställan.

Prop. 1995/96:63

5.2 Allemansfondernas placeringsregler

Regeringens förslag: Till en allemansfond får förvärvas aktier eller andra värdepapper utgivna av ett utländskt företag, om förvärvet görs på grund av ett offentligt erbjudande från det utländska företaget att köpa samtliga aktier i ett svenskt bolag som fonden har aktier i.

Bakgrund: Som tidigare nämnts innebär Allemanssparutredningens förslag att sÄrlagstiftningen för allemansfonderna tas bort och att fonderna får göras om till vanliga värdepappersfonder. Därigenom skulle fonderna bl.a. få möjlighet att placera i aktier utgivna av utländska företag. Frågan om allemansfondernas placeringsregler har efter det att utredningen presenterat sina förslag fått förnyad aktualitet genom de planer på samgående som nyligen aviserats mellan det svenska läkemedelsbolaget Pharmacia AB och det amerikanska läkemedelsbolaget Upjohn.

Allemansfonderna äger i dag ca 4 % av aktierna i Pharmacia som motsvarar ett värde av ca 2 miljarder kronor. Samgåendet mellan de båda bolagen sker dels genom ett offentligt erbjudande till aktieägarna i Pharmacia om att byta aktierna mot aktier i ett nybildat amerikanskt bolag (Pharmacia & Upjohn Inc.), dels genom en fusion i USA. Åtgärdena medför att både Pharmacia och Upjohn inledningsvis blir dotterbolag till det nya amerikanska bolaget. De för allemansfonderna gällande placeringsbestämmelserna innebär att de fonder som har aktier i Pharmacia inte kan utnyttja ett sådant erbjudande utan tvingas att sälja sina innehav.

Skälen för regeringens förslag: Sparandet i allemansfonder introducerades som ett led i att öka basen för hushållens sparande och för att ge en möjlighet att tillföra svenskt näringsliv riskkapital (prop. 1983/84:30 s. 38). Sistnämnda ändamål utgjorde skäl för en skattesubventionering av fondsparandet. I enlighet med sitt syfte fick allemansfonderna därför endast placera sina tillgångar i svenska aktier och andra svenska värdepapper. Inriktningen på den svenska aktiemarknaden har upprätthållits under årens lopp även om vissa smärre förändringar i placeringsreglerna har gjorts för att skapa bättre anpassning till den utveckling som skett på finansmarknaden.

Särregleringen av allemansfonderna i andra delar än vad gäller placeringsbestämmelserna har gradvis minskat genom åren så att reglerna blivit mera lika de som gäller för vanliga värdepappersfonder. Ett visst närmande har emellertid skett även i fråga om placeringsbestämmelserna.

De nuvarande placeringsbestämmelserna innebär att huvuddelen av tillgångarna i en allemansfond skall vara placerade i svenska aktier och aktierelaterade instrument. Upp till 25 % av fondtillgångarna får placeras i svenska räntebärande värdepapper och högst 5 % i andelar i andra värdepappersfonder eller i utländska fondföretag.

Med undantag av den möjlighet som finns att förvärva andelar i utländska fondföretag kan inte en allemansfond förvärva aktier eller andra värdepapper som getts ut av ett utländskt företag. Denna restriktion får uppenbara konsekvenser för en allemansfonds handlingsutrymme i de fall ett svenskt aktiebolag som fonden har aktier i blir föremål för en internationell företagsaffär. Fonden kan i sådana fall tvingas sälja sitt innehav i det svenska bolaget. Det planerade samgåendet mellan Pharmacia och det amerikanska företaget Upjohn utgör, om det genomförs på det sätt som aviserats, ett exempel på ett sådant fall där placeringsreglerna utlöser den nämnda effekten för allemansfonderna.

En påtvingad utförsäljning av betydande aktieposter kan förväntas leda till störningar på aktiemarknaden och även medföra negativa effekter för allemansfondens andelsägare. För att undvika sådana negativa verkningar bör det göras möjligt för allemansfonderna att i vissa fall som vederlag för svenska värdepapper kunna byta till sig utländska värdepapper. Detta kan åstadkommas genom en justering av placeringsbestämmelserna. Med hänsyn till allemansfondernas inriktning på placeringar i svenska företag och den skattesubvention som är knuten till fondsparandet bör ingreppet i placeringsbestämmelserna minimeras.

Fondbolagens Förening, Svenska Bankföreningen och Svenska Fondhandlareföreningen har förordat en lösning som innebär att det skapas ett generellt utrymme för allemansfonderna att göra placeringar i utländska företag.

Regeringen anser emellertid att en sådan lösning är alltför vittgående. Möjligheten att placera i utländska aktier eller andra värdepapper bör reserveras för sådana fall då ett utländskt företag lämnar ett offentligt erbjudande om att förvärva samtliga aktier i ett svenskt bolag; detta är den situation som aktualiserats i Pharmaciafallet. En allemansfond som innehar aktier eller andra värdepapper i ett svenskt bolag som blir föremål för ett sådant erbjudande bör få möjlighet att byta ut dessa mot aktier eller andra värdepapper som ges ut av det utländska företaget.

Möjligheten att förvärva aktier m.m. i ett utländskt företag bör vara begränsad till sådant förvärv som sker i samband med övertagandet. Det blir med andra ord frågan om att vid dessa tillfällen byta de svenska värdepapperen mot utländska sådana. Några ytterligare investeringar i det utländska företaget efter övertagandet bör, med hänsyn till allemansfondernas inriktning på placeringar i svenska värdepapper, inte kunna göras. Detta bör gälla oavsett om fonden ligger kvar med det innehav som erhöles vid utbytet eller om den senare reducerar innehavet.

Det skulle kunna hävdas att fonden inom den ram som den erhållit utländska aktier m.m. i utbyte mot svenska värdepapper borde ha möjlighet att genomföra köp och försäljningar av samma slag av värdepapper. En

sådan möjlighet skulle t.ex. innebära att fonden kunde sälja ut hela stocken av sina aktier i ett utländskt företag för att vid ett senare tillfälle förvärva nya aktier i företaget. För fonden skulle därigenom skapas en typ av "ficka" för placeringar i utländska aktier, om än begränsad till aktier i ett visst utländskt företag. Affärer av denna typ bör enligt regeringens mening dock inte vara tillåtna. Flera skäl talar för detta, bl.a. skulle det bli svårt att kontrollera att fonden håller sig inom tillåten ram. Det kan vidare ifrågasättas varför vissa fonder på detta sätt skulle få en vilande rättighet att inneha utländska värdepapper som inte andra fonder har.

Att fonden inte får göra några nyinvesteringar i det utländska företaget bör inte hindra att den får delta i fondemissioner, splittar eller liknande förfaranden som innebär att fondens ägarandel i företaget inte ökar.

Regeringen har övervägt att införa en maximigräns för en allemansfonds sammanlagda innehav av utländska värdepapper förvärvade i sådant fall som här behandlats men ansett det för närvarande inte vara nödvändigt. Skulle det emellertid visa sig att förvärven blir mer frekventa – och fonderna därigenom får mer betydande innehav av utländska tillgångar – får frågan tas under nytt övervägande.

5.3 Företagsanknutna allemansfonder

Regeringens förslag: En företagsanknuten allemansfond får, efter dispens från Finansinspektionen, förvärva aktier eller andra värdepapper utgivna av ett utländskt företag om förvärvet görs på grund av ett offentligt erbjudande från det utländska företaget att köpa samtliga aktier i det svenska bolag som fonden är knuten till. Dispensen skall omfatta även senare förvärv av värdepapper utgivna av det utländska företaget.

Bakgrund: De företagsanknutna allemansfonderna regleras av lagen (1983:890) om allemanssparande. I lagen finns vissa specialregler för dessa fonder, bl.a. avseende fondens placeringar. Sparande i företagsanknutna allemansfonder är sedan år 1995 återigen skattegynnat.

Bestämmelser om företagsanknutna fonder infördes vid årsskiftet 1980/81 genom en ändring i den dåvarande lagen om aktiesparfonder. En specialbestämmelse i lagen öppnade möjlighet för anställda i börsnoterade företag att spara i särskilt inrättade aktiesparfonder. Dessa fonder skulle placera sina medel till 100 % i det egna företags aktier. I samband med att allemanssparandet introducerades år 1984 sänktes dock detta krav, eftersom det ansågs alltför stelbent. Placeringsreglerna ändrades på så sätt att minst 25 % av fondförmögenheten skall placeras i sådana värdepapper som har utfärdats av det bolag i vilket spararen (fondandelsägaren) är anställd eller – om bolaget ingår som moderbolag i en koncern – i vars dotterbolag spararen är anställd.

I en skrivelse till Finansdepartementet har det fondbolag som förvaltar den företagsanknutna allemansfonden Akzo Nobel hemställt om att lagen om allemanssparande ändras så att det blir möjligt för företagsanknutna allemansfonder att förvärva aktier i utländska bolag. Till följd av det samgående som skedde mellan det nederländska bolaget Akzo N.V. (Akzo) och Nobel Industrier AB år 1994 har de aktier som fonden hade i Nobel bytts ut mot aktier i Akzo Nobel N.V. (Akzo Nobel).

Skälen för regeringens förslag: Genom de företagsanknutna fonderna har anställda getts möjlighet till ett skattesubventionerat sparande i det egna företaget (eller dess moderbolag) för att öka sin delaktighet i verksamheten och bidra till företagets behov av riskkapital. Den uppmjukning av kravet på att fondtillgångarna skall vara placerade i det egna företaget som skedde år 1984 medförde att anknytningen mellan fonden och företaget kom att minska. I dag finns det ett knappt tjugotal företagsanknutna fonder. Fonderna uppvisar stora variationer både vad gäller storleken på fondförmögenhet och den andel av denna som är placerad i det egna företaget. De företagsanknutna fondernas sammanlagda fondförmögenhet uppgår för närvarande till drygt 600 miljoner kronor. Några fonder har hela fondförmögenheten placerad i det egna företaget, medan andra kan ha problem att uppfylla lagens krav på 25 %. Dessa variationer kan främst förklaras med att fonder i framgångsrika företag väljer att placera hela eller en stor del av fondförmögenheten i det egna företaget, medan fonder anknutna till företag som är mindre framgångsrika strävar efter att placera så litet som möjligt i det företag som spararna är anställda i.

Den situation som den företagsanknutna allemansfonden Akzo Nobel hamnat i genom att det svenska bolag som fonden varit knuten till gått samman med ett utländskt företag aktualiserar i princip samma problemställning som den som behandlats i avsnitt 5.2. En skillnad är dock att situationen för en företagsanknuten fond blir något mer prekär, eftersom den rör det företag som fonden måste placera en stor del av sina tillgångar i. Lagen kräver ju, som nämnts, att fonden skall ha minst 25 % av fondtillgångarna placerade i det svenska företag som den är knuten till. Det är också denna koncentration av placeringarna som i grunden särskiljer de företagsanknutna fonderna från de vanliga allemansfonderna.

De skäl som ligger bakom tillskapandet av möjligheten att spara i företagsanknutna fonder äger enligt regeringens mening alltså aktualitet. Den omständigheten att ett bolag genom exempelvis ett uppköp blir ett helägt dotterbolag till ett utländskt företag förändrar inte synen på att det är värdefullt att anställda genom sparande i en företagsanknuten fond investerar i ett företag som de genom anställningen har anknytning till. Den framtida utvecklingen torde också gå i riktning mot ett ökat antal internationella företagsaffärer, varför en sådan situation som uppstått för Akzo Nobels allemansfond i framtiden mycket väl kan komma att inträffa för någon annan företagsanknuten fond.

Det bör enligt regeringens mening skapas utrymme för företagsanknutna fonder att kunna leva vidare även om det svenska företag som den är knuten till övergår i utländsk ägo. Det alternativ som annars står till buds för dessa

fonder – om man inte vill avveckla verksamheten eller anpassa sig till de allmänna regler som gäller för allemansfonder – är att fonden ombildas till en s.k. nationell fond enligt de regler som finns i 3 § i lagen (1990:1114) om värdepappersfonder.

Prop. 1995/96:63

De företagsanknutna allemansfondernas koncentration av placeringarna i det företag som fonden är knuten till gör att det, av hänsyn till andelsägarnas intressen, finns anledning att vara särskilt försiktig. Det kan därför inte anses tillfyllest med en lösning helt likt den som föreslagits för de vanliga allemansfonderna. En företagsanknuten fonds förvärv av aktier och andra värdepapper i ett utländskt företag bör prövas av Finansinspektionen i samband med att uppköpet genomförs. Det innebär alltså att förvärvet kommer att kräva en dispens.

Dispensprövningen bör göras med utgångspunkt i att fondandelsägarnas intressen inte får åsidosättas om fonden placerar en betydande del av, eller kanske t.o.m. hela, fondförmögenheten i ett utländskt företag. En viktig aspekt i sammanhanget är att de utländska värdepapperen är tillräckligt likvida. Allra helst bör värdepapperen vara noterade eller avses bli noterade vid en börs eller någon annan reglerad marknad. En fondandelsägare skall ju ha möjlighet att i princip omgående få sina andelar i fonden inlösta. En bedömning av likviditeten i de utländska värdepapperen bör därför ingå som ett viktigt moment i den prövning som Finansinspektionen skall göra.

En företagsanknuten fond bör, till skillnad från de vanliga allemansfonderna, inte hindras från att göra nyinvesteringar i det utländska företaget efter ett uppköp. För sådana ytterligare förvärv bör inte krävas någon ny dispens eftersom en företagsanknuten fond enligt gällande regler har möjlighet att placera mellan 25 och 100 % av sina tillgångar i ett enda företag.

5.4 Kretsen av allemanssparare

Regeringens förslag: Kravet på att den som får ansluta sig till allemanssparandet skall vara folkbokförd här i landet slopas.

Utredningen behandlar inte frågan i sitt betänkande.

Skälen för regeringens förslag: Huvudmotivet för att det i lagen togs in ett krav på att den som vill ansluta sig till allemanssparandet måste vara folkbokförd i Sverige var att detta medförde att alla sparare hade ett personnummer (prop. 1983/84:30 s. 24). Personnumret har gjort det lättare för Riksgäldskontoret, som är den myndighet som sköter administration och kontroll av sparformen, att kontrollera att spararna iakttar de begränsningar som gäller bl.a. beträffande antal konton och storleken av insättningar. Lagen anger bl.a. att en sparare endast får lov att spara på ett allemanssparkonto och i högst två allemansfonder. I den nämnda propositionen betonades att syftet med det nya sparsystemet "allemansspa-

rande" var att så breda grupper av befolkningen som möjligt skulle få tillfälle att ansluta sig. I specialmotiveringen till lagbestämmelsen (s. 52) angavs att något särskilt bevis om kyrkobokföring (sedermera ändrat till folkbokföring) inte skulle avkrävas den som ville gå med i allemanssparandet. Vidare anfördes "Om spararen uppger att han är bosatt här i landet bör detta regelmässigt vara tillräckligt för att låta honom gå med i allemanssparandet. Kravet på kyrkobokföring innebär endast att spararen skall vara kyrkobokförd här i landet vid det tillfälle då han ansluter sig till allemanssparandet".

Regeringen gör nu den bedömningen att kravet på att en sparare måste vara folkbokförd här i landet för att få lov att ansluta sig till allemanssparandet bör kunna tas bort. Kravet framstår nämligen inte som nödvändigt för att upprätthålla erforderlig kontroll av anslutna sparare.

5.5 Förmedlare av allemansspar

Regeringens förslag: Även utländska banker skall kunna förmedla allemansspar.

Utredningens förslag innebär att sådana utländska banker som är etablerade här i landet genom filial bör få förmedla sparformen.

Remissinstanserna yttrar sig inte i denna fråga.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen ser ingen anledning att ha kvar den begränsning som innebär att endast svenska banker får vara förmedlare av allemansspar, särskilt som det kan ifrågasättas om en sådan restriktion är förenlig med EG:s bestämmelser om fritt marknadstillträde. Möjlighet bör därför öppnas för utländska banker, oberoende av om de har filial i Sverige, att förmedla allemansspar. Även utländska förmedlare skall givetvis vidarebefordra medel som sätts in på ett allemanssparkonto till Riksgäldskontoret.

5.6 Överlåtelse och pantsättning av allemanskonton

Regeringens förslag: Förbudet att pantsätta och överlåta ett allemanssparkonto tas bort.

Utredningen föreslår att förbudet slopas även beträffande sparande i allemansfond.

Remissinstanserna: Endast *Pensionärernas Riksorganisation (PRO)* Prop. 1995/96:63 kommenterar förslaget och tillstyrker därvid att förbudet tas bort.

Skälen för regeringens förslag: Förbudet mot att överlåta eller pantsätta allemanssparkonton har sin grund i att sparformen har varit – och delvis fortfarande är – förenad med skattelättnader. Från början var sparformen helt skattefri. Det ansågs inte vara godtagbart att ett sparkapital som byggts upp på detta sätt skulle kunna överlåtas eller pantsättas (prop. 1983/84:30 s. 55).

För närvarande är det endast sparande i allemansfond som är skattemässigt gynnat. Förbudet att överlåta eller pantsätta dessa konton bör därför finnas kvar. Däremot finns inte tillräckliga skäl att behålla förbudet såvitt avser sparande i allemansspar.

6 Ändringar i lagen om värdepappersfonder

Regeringens förslag: Lagen om värdepappersfonder kompletteras med bestämmelser om återkallelse av tillstånd att driva sådan annan näringsverksamhet som avses i 3 § samma lag (förvaltning av nationell fond).

Skälen för regeringens förslag: I 43 § lagen (1990:1114) om värdepappersfonder anges i vilka fall Finansinspektionen skall återkalla ett tillstånd för ett fondbolag att driva fondverksamhet.

I 1 § samma lag definieras värdepappersfond som en fond bestående av fondpapper och andra finansiella instrument, som bildats genom kapitaltillskott från allmänheten och ägs av dem som skjutit till kapital. Där definieras också begreppen fondverksamhet och fondbolag. Med fondverksamhet avses den förvaltning av en värdepappersfond och den försäljning och inlösen av andelar i fonden som utövas av ett fondbolag. Fondbolag är ett svenskt aktiebolag som fått tillstånd att utöva fondverksamhet.

Av 2 § framgår att lagen endast omfattar värdepappersfonder vars andelar kan lösas in på begäran av andelsägare. Med detta menas att fonderna skall vara öppna.

I 3 § öppnas en möjlighet för såväl ett fondbolag som för annan som står under tillsyn av Finansinspektionen att få tillstånd att bedriva annan näringsverksamhet som inte är fondverksamhet och där allmänheten erbjuds att för gemensam räkning delta i förvärv och förvaltning av fondpapper och andra finansiella instrument. Den angivna verksamheten brukar benämnas förvaltning av nationell fond. Av motiven till lagbestämmelsen (prop. 1989/90:153 s. 37) framgår bl.a. att dessa fonders placeringsbestämmelser skall skilja sig markant från de som gäller för vanliga värdepappersfonder. De nationella fonderna kan till skillnad från vanliga värdepappersfonder även vara slutna. För nationella fonder gäller i övrigt samma bestämmelser

som för vanliga värdepappersfonder i den mån undantag inte medgetts av Finansinspektionen i det särskilda fallet. Prop. 1995/96:63

Ett tillstånd för ett fondbolag att utöva fondverksamhet kan, som nämnts, återkallas enligt 43 § lagen om värdepappersfonder. Däremot omfattas inte tillstånd att förvalta en nationell fond, dvs. sådan verksamhet som avses i 3 § samma lag, av bestämmelsen om återkallelse. Denna ordning är inte avsiktlig och det finns inte några sakliga motiv för en sådan skillnad. Lagen bör därför kompletteras med bestämmelser som gör det möjligt för Finansinspektionen att återkalla ett tillstånd som meddelats enligt 3 §, om den som fått tillståndet visar sig olämplig att utföra verksamheten i fråga.

7 Ekonomiska effekter av förslagen

De föreslagna lagändringarna förväntas inte leda till några statsfinansiella kostnader. Finansinspektionen erhåller genom de nya bestämmelserna en ytterligare arbetsuppgift som innebär att inspektionen skall pröva frågor om dispens för företagsanknutna allemansfonder att inneha utländska värdepapper. Arbetet kan dock inte förväntas bli av sådan omfattning att inspektionen behöver tillföras ytterligare resurser.

Inspektionens arbete med att godkänna nya fondbestämmelser för de fonder som behöver vidta förändringar i dessa på grund av den föreslagna möjligheten till förvärv av utländska värdepapper kan i ett inledningsskede medföra visst merarbete för inspektionen. Regeringen gör emellertid den bedömningen att inte heller detta arbete kan motivera ytterligare resurser.

8 Författningskommentar

Prop. 1995/96:63

8.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (1983:890) om allemanssparande

1 §

I första stycket har gjorts en redaktionell ändring i anledning av att lagen (1988:847) om skattelättnader för allemanssparande har upphört att gälla och ersatts av lagen (1994:1851) om skattelättnader för sparande i allemansfond.

3 §

Ändringen i första stycket innebär att även utländska banker ges möjlighet att förmedla allemansspar, dvs. inlåning på konto.

På utländska förmedlare skall ställas samma krav som på inhemska förmedlare av sparformen vad beträffar leverans av sparmedel och kontrollmaterial till Riksgäldskontoret.

Riksgäldskontoret har föreskriftsrätt i frågor som gäller administration och kontroll av allemanssparandet. De föreskrifter som Riksgäldskontoret meddelar med stöd av sitt bemyndigande skall även gälla utländska förmedlare.

De villkor som i övrigt skall gälla mellan Riksgäldskontoret och en utländsk förmedlare av sparformen får regleras i de avtal som kontoret sluter med sina resp. förmedlare.

8 §

Ändringen i första stycket har sin grund i att förbudet att överlåta eller pantsätta sparmedel som finns innestående på ett allemanssparkonto, dvs. på ett inlåningskonto, skall upphöra att gälla. Förbudet att överlåta eller pantsätta tillgångar som finns på fondkonto kvarstår alltså.

10 §

I första stycket har gjorts en redaktionell ändring i anledning av att lagen (1988:847) om skattelättnader för allemanssparande har upphört att gälla och ersatts av lagen (1994:1851) om skattelättnader för sparande i allemansfond.

15 a §

Prop. 1995/96:63

Paragrafen är ny.

De nya bestämmelserna innebär att det blir möjligt för en allemansfond som innehar svenska aktier eller andra värdepapper som räknas upp i 15 § första stycket 1-3 och 5 att byta ut dessa mot utländska värdepapper i de fall då ett utländskt företag gör ett offentligt erbjudande om att förvärva samtliga aktier i ett svenskt bolag. Skulle ett sådant erbjudande, efter det att en allemansfond har godtagit och blivit bunden av ett byte till aktier m.m. i det utländska företaget, komma att ändras så att det omfattar mindre än samtliga aktier i det svenska bolaget får fonden ändå göra förvärvet.

Den rätt att förvärva utländska aktier som paragrafen ger innefattar även depåbevis. Med depåbevis avses ett värdepapper som representerar den rätt som en aktieägare har gentemot en bank eller värdepappersföretag som för hans räkning förvarar aktier i ett utländskt bolag (se bl.a. prop. 1990/91:142 s. 141).

Ett innehav av aktier i ett utländskt företag som har förvärvats med stöd av bestämmelserna i den nya paragrafen kan ändras bara i en riktning, nämligen mot ett minskat ägande.

Vid ett sådant förvärv av utländska värdepapper som behandlas i paragrafen kan fondbestämmelserna för allemansfonden behöva ändras.

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 5.2.

15 b §

Paragrafen motsvarar nuvarande 15 a §. Ändringen i paragrafen är en följdändring föranledd av den nya 15 a §.

22 §

Paragrafen har lagts in ett nytt *andra* stycke.

Tillägget i paragrafen ger en företagsanknuten allemansfond möjlighet att, efter dispens av Finansinspektionen, förvärva aktier m.m. i ett utländskt företag som erbjudit sig att förvärva samtliga aktier i det svenska bolag som fonden är knuten till. Skulle ett sådant erbjudande, efter det att fonden har godtagit och blivit bunden av ett byte till aktier m.m. i det utländska företaget, komma att ändras så att det omfattar mindre än samtliga aktier i det svenska bolaget får fonden ändå göra förvärvet.

För förvärv som fonden efter uppköpserbjudandet gör av värdepapper utgivna av det utländska företaget krävs ingen ny dispens.

Vid ett sådant förvärv av utländska värdepapper som behandlas i det nya andra stycket kan fondbestämmelserna för den företagsanknutna fonden behöva ändras.

8.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1988:846) om ungdomsbosparande

1 §

En redaktionell ändring har gjorts i anledning av att lagen (1988:847) om skattelättnader för allemanssparande och ungdomsbosparande har upphört att gälla.

8.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1990:1114) om värdepappersfonder

43 §

Ändringarna har kommenterats i avsnitt 6.

Finansdepartementet

Prop. 1995/96:63

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 5 oktober 1995

Närvarande: statsministern Carlsson, ordförande, och statsråden Sahlin, Hjelm-Wallén, Hellström, Peterson, Thalén, Freivalds, Wallström, Persson, Schori, Blomberg, Heckscher, Hedborg, Andersson, Winberg, Uusmann, Nygren, Ulvskog, Sundström, Lindh, Johansson

Föredragande: statsrådet Persson

Regeringen beslutar proposition 1995/96:63 Ändringar i lagen om allemanssparande, m.m.

Sammanfattning av Allemanssparutredningens betänkande

Prop. 1995/96:63

Utgångspunkten för utredningen var dels att reglerna för allemanssfond helt skulle integreras med dem som gäller för vanliga värdepappersfonder, dels att förändringarna i allemansspar inte skulle framkalla ett stort utflöde av sparmedel.

Allemansfond

Beträffande allemansfond konstaterar utredningen att nuvarande placeringsregler ger allemansfonderna ett sämre utgångsläge vad gäller möjligheterna att erhålla en hög avkastning och att sprida riskerna jämfört med de regler som gäller för vanliga värdepappersfonder.

Utredningen bedömer att de invändningar som tidigare rests mot förslaget att likställa allemansfondernas regler med dem som gäller för vanliga värdepappersfonder inte längre äger någon bärighet. Mot denna bakgrund föreslår utredningen att allemansfonderna ombildas till vanliga värdepappersfonder. För att de anpassningar i allemansfondernas placeringar som blir nödvändiga genom ändrade regler inte skall leda till några förluster för spararna, föreslås en anpassningsperiod på ett år.

I lagen om allemanssparande garanteras fondspararna ett visst inflytande genom att andelsägarna har rätt att välja delar av fondens styrelse. Utredningen anser att det finns nackdelar med att slopa fondandelsägarnas inflytande utan att några andra ändringar genomförs. Ett sådant förfarande kan leda till ökad maktkoncentration i näringslivet. Utredningen anser därför att denna fråga bör bli föremål för särskild utredning och bli belyst ur ett vidare perspektiv nämligen om fondernas ägaransvar i allmänhet.

Allemansspar

Utredningen konstaterar att en lagreglering inte är nödvändig på sikt. Samtidigt som utredningen i enlighet med detta föreslår att lagregleringen upphör, finns det ur statens synvinkel ingen anledning att avveckla allemansspar. Därför bör Riksgäldskontoret i avsaknad av en framtida lagstiftning, upprätta långsiktiga samarbetsavtal med bankerna.

I avvaktan på att sådana avtal föreligger bör allemansspar regleras genom lag. Samtidigt anser utredningen att ett slutdatum för lagstiftningen bör fastställas. Detta bland annat för att klargöra vad som gäller om det skulle visa sig att det saknas grund för ett långsiktigt samarbete mellan Riksgäldskontoret och bankerna. Utredningen föreslår att lagen om allemanssparande upphävs vid utgången av 1997. Detta innebär att om Riksgäldskontoret och bankerna inte kommer överens om en fortsättning - och om Riksgäldskontoret inte fortsätter i egen regi eller med någon annan samarbetspartner - så avslutas allemansspar enligt utredningens förslag 1997/98. De medel som vid den tidpunkten kvarstår på allemanssparkonton föreslås då bli utbetalda till spararna.

Utdrag ur Allemanssparutredningens lagförslag

Författningsförslag

1. Förslag till

Lag om ändring i lagen (1983:890) om allemanssparande

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1983:890) om allemanssparande⁹

dels att 8 a, 26-28 §§ skall upphävas

dels att 1, 3, 8, 9 och 25 §§ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹⁰
I denna lag behandlas den särskilda *sparform* (*allemanssparande*) som är förenad med *skattelättnader enligt 2 § lagen (1988:847) om skattelättnader för allemanssparande*. Lagen gäller, med de undantag som anges i andra stycket, även för sådant sparande som sker i andelar i allemansfond enligt lagen (1993:931) om individuellt pensionssparande.

Bestämmelserna i 3 § andra - fjärde styckena, 4, 6, 8, 8 a, 9 och 19-28 §§ skall inte tillämpas i fråga om sådant sparande i allemansfond som sker enligt lagen om individuellt pensionssparande.

I denna lag behandlas den särskilda *sparformen allemanssparande*. Lagen gäller, med de undantag som anges i andra stycket, även för sådant sparande som sker i andelar i allemansfond enligt lagen (1993:931) om individuellt pensionssparande.

Bestämmelserna i 3 § andra - fjärde styckena, 4, 6, 8, 9 och 19-25 §§ skall inte tillämpas i fråga om sådant sparande i allemansfond som sker enligt lagen om individuellt pensionsparande.

3 §¹¹
Sparmedlen skall sättas in

Sparmedlen skall sättas in

⁹Lagen omtryckt 1986:522.

¹⁰Senaste lydelse 1993:934.

¹¹Senaste lydelse 1993:548.

i en *svensk* bank som enligt överenskommelse med Riksgäldskontoret förmedlar allemanssparande. En sparare får inte spara på mer än ett allemanssparkonto och i fler än två allemansfonder. Han får flytta sina sparmedel inom *allemanssparandet*.

i en bank som enligt överenskommelse med Riksgäldskontoret förmedlar allemanssparande. En sparare får inte spara på mer än ett allemanssparkonto och i fler än två allemansfonder. Han får *inte* flytta sina sparmedel *mellan allemansspar och allemansfond. Om en bank upphör att förmedla allemanssparande får en sparare överföra sin behållning på allemanssparkonto till sådant konto i annan bank.*

Den bank eller det fondbolag som ombesörjer en överföring är berättigad till ersättning med högst 150 kronor av spararen för sina kostnader för överföringen. Någon uttagsavgift enligt 6 § skall inte betalas.

Den bank eller det fondbolag som ombesörjer en överföring är berättigad till ersättning med högst 150 kronor av spararen för sina kostnader för överföringen. *Vid en överföring enligt första stycket sista mening skall dock ingen överföringsavgift utgå.* Någon uttagsavgift enligt 6 § skall inte betalas.

Vad som föreskrivs i första stycket och annars i denna lag i fråga om bank gäller, *med undantag för bestämmelserna om lån för förvärv av bostad och för bosättning i övrigt (bosparlån) i 8 a § och 26 - 28 §§*, också i fråga om sparkassa.

Vad som föreskrivs i första stycket och annars i denna lag i fråga om bank gäller också i fråga om sparkassa.

För visst sparande på sparkonot hos HSB:s Riksförbunds Sparkassa (HSB:s Sparkassa) samt för visst sparande som är anordnat av Riksbyggen ekonomisk förening gäller särskilda bestämmelser enligt 24 och 25 §§.

8 §

Om rätten till sparmedel genom överlåtelse eller på

annat sätt övergår till någon annan eller om spararen pantsätter sin fordran, skall inestående medel betalas ut.

Prop. 1995/96:63

Om en sparare överskrider de begränsningar som gäller enligt 3 § första stycket eller 4 §, skall de oriktigt insatta sparmedlen betalas ut till honom. Någon ränta eller värdeökning på dessa medel skall ej gottskrivas spararen. Om det för sparmedlen har förvärvats andelar i en allemansfond och om andelsvärdet därefter har sjunkit, skall beloppet jämkas i motsvarande mån.

Vid utbetalning enligt första stycket skall uttagsavgift enligt 6 § erläggas.

9 §¹²

De medel som sätts in på ett allemanssparkonto skall överföras från banken till Riksgäldskontoret.

På de medel som sätts in på ett allemanssparkonto utgår årlig ränta som skall motsvara lägst det av riksbanken fastställda, vid varje tid gällande diskontot, minskat med tre procentenheter. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om vilken räntesats som vid varje tidpunkt skall gälla.

På de medel som sätts in på ett allemanssparkonto utgår årlig ränta. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om vilken räntesats som vid varje tidpunkt skall gälla.

25 §

Den som bosparar i HSB eller Riksbyggen får under det kalenderår han fyller 28 år överföra hela eller en del av sparandet enligt 24 § till allemanssparkonto eller allemansfond.

Den som bosparar i HSB eller Riksbyggen får överföra hela eller del av sparandet enligt 24 § till allemanssparkonto eller allemansfond.

¹²Senaste lydelse 1989:510.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995.

2 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1983:890) om allemanssparande

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1983:890) om allemanssparande¹³

dels att 10-25 §§ skall upphävas

dels att 1, 3, 4, 6 och 8 §§ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹⁴

I denna lag behandlas den särskilda sparformen allemanssparande. *Lagen gäller, med de undantag som anges i andra stycket, även för sådant sparande som sker i andelar i allemansfond enligt lagen (1993:931) om individuellt pensionsparande.*

Bestämmelserna i 3 § andra-fjärde styckena, 4, 6, 8, 9 och 19-25 §§ skall inte tillämpas i fråga om sådant sparande i allemansfond som sker enligt lagen om individuellt pensionssparande.

I denna lag behandlas den särskilda sparformen allemanssparande.

3 §¹⁵

Sparmedlen skall sättas in i en bank som enligt överenskommelse med Riksgäldskontoret förmedlar allemanssparande. En sparare får inte spara på mer än ett allemanssparkonto i fler än två allemansfonder. Han får inte flytta sina sparmedel mellan allemansspar och allemansfond. Om en bank upphör att förmedla allemanssparande får en sparare överföra sin behållning på allemanssparkonto till sådant konto i annan bank.

¹³Lagen omtryckt 1986:522.

¹⁴Senaste lydelse 1994:000.

¹⁵Senaste lydelse 1994:000.

Den bank eller det fondbolag som ombesörjer en överföring är berättigad till ersättning med högst 150 kronor av spararen för sina kostnader för överföringen. Vid en överföring enligt första stycket sista mening skall dock ingen överföringsavgift utgå. Någon uttagsavgift enligt 6 § skall inte betalas. Vad som föreskrivs i första stycket och annars i denna lag i fråga om bank gäller också i fråga om sparkassa.

För visst sparande på sparkonto hos HSB:s Riksförbunds Sparkassa (HSB:s Sparkassa) samt för visst sparande som är anordnat av Riksborgen ekonomisk förening gäller särskilda bestämmelser enligt 24 och 25 §§.

4 §

Varje sparare får sätta in högst 2 000 kronor i månaden i allemanssparandet.

Varje sparare får sätta in högst 2 000 kronor i månaden i allemanssparandet *eller det lägre belopp regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrift om.*

6 §¹⁶

Vid uttag betalar spararen till banken *eller fondbolaget* en avgift motsvarande en procent av det uttagna beloppet, dock minst 20 kronor.

Vid uttag betalar spararen till banken en avgift motsvarande en procent av det uttagna beloppet, dock minst 20 kronor.

8 §¹⁷

Om en sparare överskrider de begränsningar som gäller enligt 3 § första stycket eller 4 §, skall de oriktigt insatta sparmedlen betalas ut till honom. Någon ränta *eller värdeökning* på dessa medel skall ej gottskrivas spararen. *Om det för sparmedlen har förvärvats andelar i en allemansfond och om andelsvärdet därefter har sjunkit, skall beloppet jämkas i motsvarande mån.*

Om en sparare överskrider de begränsningar som gäller enligt 3 § första stycket eller 4 §, skall de oriktigt insatta sparmedlen betalas ut till honom. Någon ränta på dessa medel skall ej gottskrivas spararen.

1. Denna lag träder i kraft den 1 april 1995.
2. Placeringsregeln i 16 § andra stycket första meningen gäller för allemansfonderna intill utgången av mars 1996.
3. Om en företagsanknuten allemansfond före den 1 april 1995 har ansökt om tillstånd till annan näringsverksamhet enligt 3 § lagen (1990:1114) om

¹⁶Senaste lydelse 1993:548.

¹⁷Senaste lydelse 1994:000.

värdepappersfonder skall bestämmelserna i lagen (1983:890) om Prop. 1995/96:63
allmanssparande gälla så länge tillståndsprövningen pågår.

4. Någon uttagsavgift enligt 6 § skall inte utgå i anledning av att reglerna om allmansfond upphävs.

4 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1988:846) om ungdomsbosparande

Härigenom föreskrivs att 1 och 3 §§ lagen (1988:846) om ungdomsbosparande skall ha följande lydelse

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Denna lag innehåller bestämmelser om ungdomsbosparande.

Denna lag innehåller bestämmelser om ungdomsbosparande.

I lagen avses med

I lagen avses med

1. *ungdomsbosparande* den särskilda sparform som är förenad med skattelättnader enligt 3 § lagen (1988:847) om skattelättnader för allmanssparande och ungdomsbosparande

2. *bank* en svensk bank eller sparkassa, och

1. *bank* en svensk bank eller sparkassa, och

3. *bosparkonto* ett sparkonto i bank eller sparkassa, avsett för sparande som är knutet till en turordning för bostadsförvärv.

2. *bosparkonto* ett sparkonto i bank eller sparkassa, avsett för sparande som är knutet till en turordning för bostadsförvärv.

3 §

Sparmedlen skall sättas in i bank, på räntebärande konto anslutet till ungdomsbosparandet. Till sparandet får anslutas bosparkonton och andra sparkonton av sådant slag som banken erbjuder kunder i allmänhet, dock ej *allmanssparkonto* och *vinstsparkonton*. En sparare får inte samtidigt spara på mer än två konton.

Sparmedlen skall sättas in i bank, på räntebärande konto anslutet till ungdomsbosparandet. Till sparandet får anslutas bosparkonton och andra sparkonton av sådant slag som banken erbjuder kunder i allmänhet, dock ej *vinstsparkonton*. En sparare får inte samtidigt spara på mer än två konton.

Inga andra konton än bosparkonton får vid anslutning till ungdomsbosparandet visa något tillgodohavande för spararen.

Konton av viss typ får anslutas till ungdomsbosparandet efter anmälan från banken till Riksgäldskontoret.

Prop. 1995/96:63

Denna lag träder i kraft den 1 april 1995.

Förteckning över remissinstanser som har avgett
yttrande över betänkandet Allemanssparandet – en
översyn (SOU 1994:50)

Prop. 1995/96:63

Riksbanken, Hovrätten för Västra Sverige, Kammarrätten i Stockholm, Riksgäldskontoret, Finansinspektionen, Riksskatteverket, Konkurrensverket, Konsumentverket, Aktiefremjandet, Sveriges Aktiesparares Riksförbund, Svenska Bankföreningen, Sveriges Försäkringsförbund, Svenska Fondhandlareföreningen, Fondbolagens Förening, Stockholms Fondbörs AB, Penningmarknadsinformation PMI AB, Sveriges Industriförbund, Pensionärernas Riksorganisation, Sveriges Bankkunders Riksförbund och HSB Riksförbund.

Yttrande har också inkommit från fondbolaget Sparbankernas Sjätte Allemansfond AB.